

Pierwsza informacja o bliżej nieokreślonej rezydencji "dwór we wsi Iwonicz (Iwanczypole)" występuje w 1442 roku w aktach sanockiego sądu ziemskiego. Nie ulega wątpliwości, iż położenie tego dworu wiąże się z obecną lokalizacją dworską.

Do dzisiaj, po starym dworze, pozostała cząstkowa zaniedbana budowla, zwana oficyną dworską. Nie ma wątpliwości, że stoi ona na pradawnych, wiekowych fundamentach iwonickiego dworzyska.

Od 1825 r. właścicielem Iwonicza został hrabia Karol Załuski, który wraz z żoną Amelią z Ogińskich zbudował rezydencję z prawdziwego zdarzenia w roku 1937. Wzniesiony został wtedy z modrzewia klasycystyczny pałac, zbudowany na rzucie prostokąta, posiadający dwie kondygnacje.

Pogarszający się z czasem stan obiektu sprawił że z inicjatywy Michała Załuskiego i jego żony Heleny z Brzostowskich zrodził się pomysł budowy nowego pałacu. Przygotowania trwały dłuższy czas. Załuscy chcieli połączyć elegancką sylwetkę budowli z wygodnym wnętrzem, bezpiecznym przed zimą i wilgocią, czego można było doświadczyć w starym dworze. Budowa trwała dwa lata i zakończyła się w 1883 roku. Niestety nie zachowały się żadne plany budynku, nieznany jest również jego projektant. Istnieją tylko przypuszczenia, iż plany nowego dworu mógł sporządzić architekt Filip Pokutyński związany zawodowo z Krakowem i Lwowem.

Nowy pałac, który usytuowano w parku krajobrazowym był w całości murowany z cegły, częściowo podpiwniczony, nakryty stosunkowo niskim czterospadowym dachem; obiekt dwukondygnacyjny w układzie palladiańskim, z cztero-kolumnowym portykiem w fasadzie frontowej, ustawionym na wysokości pierwszego piętra znajdowała się głęboka loggia wsparta także na filarach. Mimo noszonego miana pałacu należy zauważyć, że budynek był bardzo ubogi jeśli chodzi o sprawy związane z jego technicznym wyposażeniem. Nowy budynek został poświęcony w roku 1883 przez ks. Proboszcza Antoniego Podgórskiego. Z tej też okazji wmurowano w ścianę budynku metalową puszkę zawierającą dokument pergaminowy, upamiętniający to wydarzenie. Funkcjonowanie dworu wiązało się z pracą służebną kilkunastu osób. Byli to: kucharz, lokaj, pokojówki, służące, ogrodnicy, stróże; Iwonicz nowy pałac - duży przestronny, wygodny, stojący nad stawami, otoczony starymi drzewami, bardzo polubili właściciele, zyskał on także uznanie małopolskiego ziemiaństwa.

Budynek przetrwał w swej zewnętrznej bryle do naszych czasów jednak nie ominęły go zniszczenia i grabieże. Pierwsze miały miejsce w czasie trwania I wojny światowej. Od grudnia 1914 r. do maja 1915 r. w pałacu zamieszkiwał rosyjski generał wraz ze swoim sztabem wtedy też została rozgrabiona znaczna część bogatych zbiorów znajdującej się tam biblioteki. Od roku 1943 podczas II wojny światowej rezydencje zamieszkiwał oddział SS wówczas budynek został powtórnie ograbiony i zdewastowany. Obecnie w budynku siedzibę swoją ma zarząd i biura uzdrowiska Iwonicz S.A.

Adres:

Torosiewicza
38-440 Iwonicz Zdrój
Miejscowość: Iwonicz Zdrój
Gmina: Iwonicz Zdrój
Powiat: Krośnieński

Tekst przygotowany w oparciu o materiały:

T. Budziński, "Zamki i Pałace Polski Południowo - Wschodniej", wyd. Libri Ressovienses, Rzeszów 1998.

www.iwonicz-zdroj.pl www.benyb.republika.pl

Foto: www.uisa.home.pl